

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 118/18

Luksemburg, 25 lipca 2018 r.

Wyrok w sprawie C-268/17
AY (Nakaz aresztowania – świadek)

Nie można odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania na podstawie decyzji prokuratora o zakończeniu postępowania karnego, jeśli w jego toku osoba, której dotyczy nakaz została przesłuchana wyłącznie w charakterze świadka

Organy sądowe państw członkowskich mają obowiązek wydać decyzję w odniesieniu do każdego przekazanego im europejskiego nakazu aresztowania

W stosunku do AY – obywatela węgierskiego – prezesa zarządu węgierskiej spółki, toczy się w Chorwacji postępowanie karne. Jest on podejrzany o przekazanie znacznej sumy pieniężnej osobie pełniącej wysoką funkcję w Chorwacji w zamian za zawarcie umowy pomiędzy spółką węgierską a rządem chorwackim.

Od chwili wszczęcia postępowania karnego przeciwko AY w Chorwacji pod zarzutem czynnego łapownictwa, organy chorwackie zwracały się wielokrotnie (po raz pierwszy w dniu 10 czerwca 2011 r.) do swych węgierskich odpowiedników o udzielenie międzynarodowej pomocy prawnej, polegającej na doręczeniu wezwania i przesłuchaniu AY w charakterze podejrzanego. Choć organy węgierskie nie nadawały biegu tym wnioskom, to jednak wszczęły postępowanie karne w celu zbadania czy nie doszło do popełnienia czynu zabronionego przeciwko uczciwości w życiu publicznym, polegającego na czynnym łapownictwie w wymiarze międzynarodowym, w rozumieniu węgierskiego kodeksu karnego. Postępowanie to zostało zakończone postanowieniem węgierskiego centralnego biura śledczego z dnia 20 stycznia 2012 r. o umorzeniu postępowania ze względu na fakt, że popełnione czyny nie stanowiły czynów zabronionych pod groźbą kary. Postępowanie organów węgierskich nie zostało jednak wszczęte w stosunku do osoby AY w charakterze podejrzanego, a jedynie toczyło się w związku z zarzucanym czynem zabronionym, w ramach którego AY został **wyłącznie przesłuchany w charakterze świadka**.

W dniu 1 października 2013 r., po przystąpieniu Republiki Chorwacji do Unii Europejskiej, organy chorwackie wydały w stosunku do AY europejski nakaz aresztowania. Węgierskie organy sądowe odmówiły jednak jego wykonania na tej podstawie, że postępowanie karne dotyczące tych samych czynów co czyny, na których opierał się europejski nakaz aresztowania, zostało na Węgrzech już umorzone.

W dniu 15 grudnia 2015 r. Županijski sud u Zagrebu (sąd okręgowy w Zagrzebiu, Chorwacja), przed którym toczy się postępowanie karne przeciwko AY, wydał w stosunku do niego nowy europejski nakaz aresztowania. Organy węgierskie odmówiły wydania formalnej decyzji w przedmiocie tego nakazu powołując się na okoliczność, iż na Węgrzech nie istniała droga prawna dopuszczająca zatrzymanie AY lub wszczęcie nowego postępowania w sprawie wykonania nakazu.

W tych okolicznościach sąd chorwacki zwrócił się do Trybunału z pytaniem czy, co do zasady, decyzja ramowa w sprawie europejskiego nakazu aresztowania¹ pozwala, by organy państwa członkowskiego nie wykonywały europejskiego nakazu aresztowania na tej podstawie, że w tym państwie członkowskim zakończono już postępowanie karne toczące się w przedmiocie tych samych czynów co czyny, na których opierał się nakaz aresztowania i to nawet wówczas, gdy

¹ Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1).

osoba, której nakaz dotyczy występowała w tym postępowaniu wyłącznie w charakterze świadka, a nie w charakterze podejrzanego lub oskarżonego. Sąd chorwacki zmierza również do ustalenia, czy organ krajowy ma obowiązek wydać decyzję w odniesieniu do każdego przekazanego mu europejskiego nakazu aresztowania, w tym również jeżeli wydał już decyzję w odniesieniu do wcześniejszego nakazu dotyczącego tej samej osoby i tego samego postępowania karnego.

W opinii przedłożonej w dniu 16 maja 2018 r., rzecznik generalny Maciej Szpunar zaproponował Trybunałowi, aby stwierdził, że nie jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na pytania skierowane do niego przez organ sądowy wykonujący europejski nakaz aresztowania w celu ustalenia, czy organ wykonujący nakaz może odmówić wykonywania nakazu.

Natomiast, w ogłoszonym dzisiaj wyroku Trybunał stwierdził na wstępie, że dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie podważa okoliczność, że przedstawione pytania odnoszą się do obowiązków organu sądowego wykonującego europejski nakaz aresztowania w sytuacji, gdy sąd kierujący pytanie jest organem sądowym, który ten nakaz wydał. Wydanie europejskiego nakazu aresztowania stwarza zagrożenie dla wolności osobistej osoby, której nakaz dotyczy, a ponieważ gwarancja poszanowania praw podstawowych jest – zgodnie z orzecznictwem Trybunału – w pierwszym rzędzie odpowiedzialnością państwa członkowskiego wydającego nakaz, ważne jest, by organ ten miał możliwość zwrócenia się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym.

Następnie Trybunał przypomniał, że z wyjątkiem nadzwyczajnych okoliczności wykonujące nakaz organy sądowe mogą odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wyłącznie w enumeratywnie wyliczonych przypadkach odmowy wykonania przewidzianych w decyzji ramowej. W konsekwencji, wykonujący nakaz organ sądowy, który nie udziela odpowiedzi na wydany europejski nakaz aresztowania i nie przekazuje w ten sposób żadnej decyzji organowi sądowemu, który nakaz wydał – narusza zobowiązania ciążące na nim na mocy przepisów decyzji ramowej.

Następnie, Trybunał zbadał, czy *podstawa obligatoryjnej odmowy wykonania* europejskiego nakazu aresztowania ustanowiona w art. 3 pkt 2 decyzji ramowej znajduje zastosowanie w omawianej sprawie. Podstawa odmowy wykonania ustanowiona tym przepisem dotyczy przypadku, w którym wykonujący nakaz organ sądowy zostaje poinformowany, że w stosunku do osoby, której dotyczy nakaz zapadło w związku z popełnieniem tych samych czynów **prawomocne orzeczenie** w państwie członkowskim. Trybunał uściślił w tym zakresie, że wydanie prawomocnego orzeczenia zakłada istnienie **wcześniejszych postępowań karnych wszczętych w stosunku do osoby, której dotyczy nakaz**. Stąd też w niniejszym przypadku, wobec faktu, że przeciwko AY nie prowadzono postępowania karnego, nie można uznać, iż zostało w stosunku do niego wydane „prawomocne orzeczenie” w rozumieniu decyzji ramowej. W związku z tym postanowienie o zakończeniu postępowania, w toku którego AY został przesłuchany wyłącznie w charakterze świadka, nie może być powoływane w celu odmowy wykonania nakazu na tej podstawie.

Trybunał rozważył następnie, czy zastosowanie w omawianej sprawie znajduje jedna z trzech fakultatywnych podstaw odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, ustanowiona w art. 4 pkt 3 decyzji ramowej. Podstawy te dotyczą w pierwszej kolejności – odstąpienia przez wykonujący nakaz organ sądowy od ścigania czynu zabronionego będącego przedmiotem europejskiego nakazu aresztowania, w drugiej kolejności – okoliczności, gdy organy sądowe wykonujące nakaz państwa członkowskiego zdecydują o umorzeniu postępowania toczącego się w przedmiocie czynu zabronionego, będącego podstawą wydania nakazu, i w trzeciej kolejności – okoliczności, gdy w państwie członkowskim w stosunku do osoby, której dotyczy nakaz w odniesieniu do tych samych czynów zapadło już prawomocne orzeczenie, co uniemożliwia dalsze prowadzenie postępowania karnego. Trybunał stwierdził, że pierwsza i trzecia z wymienionych wyżej podstaw odmowy wykonania nakazu pozostają bez związku z omawianą sprawą. Jeśli chodzi o drugą podstawę odmowy, Trybunał podkreślił, że wykładnia, zgodnie z którą można odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wówczas, gdy nakaz dotyczy tego samego czynu, który stanowi podstawę wcześniejszej decyzji, bez względu na tożsamość osoby, której dotyczy nakaz, jest w oczywisty sposób zbyt szeroka i stwarza ryzyko obchodzenia obowiązku wykonania nakazu. Ta podstawa odmowy wykonania nakazu, stanowiąc wyjątek,

powinna zatem podlegać ścisłej wykładni w świetle **konieczności wspierania zapobiegania i zwalczania przestępczości**. Postępowanie przygotowawcze prowadzone w omawianej sprawie przez organy węgierskie było prowadzone nie w stosunku do AY, ale dotyczyło nieznanego sprawcy, a postanowienie o zakończeniu postępowania nie zostało wydane w stosunku do jego osoby. Trybunał stwierdził zatem, że w tych okolicznościach druga podstawa odmowy wykonania nakazu również nie znajduje tu zastosowania.

W konsekwencji, Trybunał orzekł, że nie można odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania powołując się na decyzję prokuratora o zakończeniu postępowania w sprawie toczącej się przeciwko nieznanemu sprawcy, w toku którego osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, została przesłuchana wyłącznie w charakterze świadka, a nie prowadzono w stosunku do niej postępowania karnego, zaś rzeczony postanowienie nie zostało wydane w stosunku do tej osoby.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

Pełny tekst wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „Europe by Satellite” 📠 (+32) 2 2964106